

Personvernemnda
Postboks 4594 Nydalen
0404 OSLO

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
05/00811-13 /KBE

23. mars 2006

OVERSENDELSE AV KLAGESAK

1. Saksgangen

Datatilsynet mottok en klage per e-post den 09.06.2006 (dokument 1) på at KLP Eiendom i Trondheim (heretter KLP) kredittvurderer potensielle leietagere. Datatilsynet underrettet klageren om at saken ville bli saksbehandlet ved e-post av 20.06.2006 (dokument 1). Datatilsynet ba KLP om en redegjørelse ved brev av 07.07.2005 (dokument 2), og mottok et svarbrev den 09.08.2005 (dokument 3). Datatilsynet sendte så varsel om pålegg datert 21.10.2005 (dokument 4). Klageren fikk utsatt klagefristen til den 18.11.2005 (dokument 5 og 6). Datatilsynet mottok klage på det varslede pålegget av 17.11.2005 (dokument 7). Ytterligere mottok tilsynet to betenknninger som ble oversendt fra Foreningen Næringseiendom ved brev av 23.11.2005 fra Føyen advokatfirma DA og Norske Kredittopplysningsbyråers Forening ved advokat Rolf Riisnæs (dokument 8). Pålegg fra Datatilsynet ble sendt til KLP datert 22.12.2005 (dokument 9), som ble påklaget ved brev av 30.01.2006 (dokument 11). Kopi av sakens dokumenter er vedlagt.

2. Sammendrag

Klagesaken knytter seg til tilsynets vedtak om at KLP ikke har et saklig behov for å kredittvurdere potensielle leietagere, jf personopplysningsforskriftens § 4-3, når leien betales forskuddsvis.

3. Personopplysningsforskriftens § 4-3

Utlevering av kredittopplysninger følger av personopplysningsforskriftens § 4-3 første ledd og har følgende ordlyd: "Kredittopplysninger kan bare gis til den som har et saklig behov for den."

Virksomheter som benytter seg av kredittopplysninger har i stor grad online tilgang hos et kredittopplysningsbyrå. I praksis vil det si at kredittopplysningsbyrået ved avtaleinngåelse vurderer hvorvidt virksomheten i sitt virke generelt vil ha et saklig behov for kredittopplysninger, for eksempel banker i forbindelse med lånevirksomhet. Virksomheten som initierer kredittsjekken må sørge for at saklig behov foreligger på tidspunktet for kredittsjekken. Kredittopplysningsbyrået skal nekte tilgang dersom det fremgår av henvendelsen at virksomheten ikke kan ha et slikt saklig behov.

Privatpersoner gis ikke online tilgang, og kredittopplysningsbyråene må manuelt kontrollere at det saklige behovet foreligger før en kredittopplysning utleveres.

Det følger av Datatilsynets praksis knyttet til bestemmelsen, at saklig behov som hovedregel først er oppfylt når det foreligger et element av kreditt, typisk ved kjøp av et mobilabonnement der faktura sendes etterskuddsvis. Personvernemnda støtter en slik tolkning i sin avgjørelse 2004/8:

”Personvernemnda er enig med Datatilsynet om at det må foreligge et element av kreditt før kredittopplysninger kan etterspørres, jf. saklighetskravet i personopplysningsforskriftens § 4-3 (som gjelder utlevering fra kredittopplysningsbyråer)”

Det kan tenkes tilfeller der kravet til saklig behov unntaksvis er oppfylt til tross for at det ikke foreligger et kreditlement. Hvorvidt det er tilfellet, må vurderes konkret i den enkelte sak. Eksempelvis har Datatilsynet godtatt at arbeidsgiver kan ha et saklig behov for å kredittvurdere potensielle arbeidstakere, når den aktuelle stillingen har et betydelig økonomiansvar. Kravet til saklig behov i forbindelse med en kredittvurdering, er ikke oppfylt for enhver stilling med ansvar for økonomi. Ytterligere må vedkommende være aktuell for stillingen. Kredittvurdering kan således ikke skje av alle søkere, og heller ikke av alle som innkalles til intervju.

Klagen fra KLP og Datatilsynets vurdering

Klagerens anførsler

Det følger av brevet fra KLP datert 30.01.2006, at det fra utleiers side oppleves som et element av kreditt, at man stiller til disposisjon et utleieobjekt som ofte kan ha en verdi på mellom 200 og 300 ganger den månedsleie som skal betales.

Klager anfører videre at dersom Datatilsynet er av den oppfatning at kreditlementet er fraværende, foreligger det likevel et saklig behov for å kredittvurdere potensielle leietagere etter en konkret vurdering.

Husleielovens bestemmelser gir utleier en mulighet til å kreve garanti og depositum av leier for opptil 6 måneders husleie. Markedsmessig lar dette, i henhold til klager, seg ikke gjøre i praksis, da dette vanskeliggjør leiemuligheten for leietagere som ofte er mindre bemidlede personer. Klageren anfører videre at en slik løsning er langt mindre gunstig for en leietaker, enn å tillate at det innhentes en kredittvurdering.

Det vises ytterligere til at å tilpasse praksis ved at husleie betales etterskuddsvis, og således etter tilsynets oppfatning oppfyller kreditlementet og det saklige behovet, synes unødvendig.

For øvrig viser KLP i brev av 30.01.2006 til brevet fra Foreningen Næringseiendom datert 23.11.2005 med følgende vedlegg: notat fra advokat Rolf Riisnæs av 22.11.2005 på vegne av Norske Kredittopplysningsbyråers Forening, og notatet fra Føyen advokatfirma DA av 15.11.2005. Nevnte brev med tilhørende notat er vedlagt ved kopi av dokument 8 i saken.

Datatilsynets vurdering

Datatilsynet er av den oppfatning at det ikke foreligger et element av kreditt når husleien betales forskuddsvis.

Personopplysningsforskriftens § 4-3 viderefører personregisterloven §§ 17 og 18 i sin helhet. Datatilsynet er kjent med Sandvik-utvalgets utredning, som personregisterlovens § 17 bygger på og uttalelsen om at "saklig grunn" bør tolkes romslig, se s 51 i NOU:1974:22.

Datatilsynet er klar over at tilsynets praksis etter personopplysningsforskriften er noe strengere, når det tolker saklig behov dit hen at det som hovedregel må foreligge et kredittlement. Tilsynet opplever imidlertid at det er skjedd en enorm utvikling hva gjelder bruk av kredittopplysninger. Da personregisterloven ble til var det ikke vanlig med online tilgang. Kredittopplysninger er i dag lett tilgjengelig, og tilsynet opplever et økt press på bruken av slike opplysninger.

Kredittopplysningsbasene inneholder en stor mengde personopplysninger, som stadig flere ønsker tilgang til. Datatilsynet ser behovet for klare og forutberegnlige regler som det er enkelt å forholde seg til. Når tilgangen er blitt enklere enn hva den var da personregisterloven ble til, synes det betimelig å tolke saklig behov noe strengere. Det bemerkes at tilsynet vil se nærmere på denne problemstillingen i forbindelse med lovrevisjonen.

Klager anfører at innbetaling av 6 måneders husleie er langt mindre gunstig for en leietaker, enn å tillate at det innhentes en kredittvurdering, da leietagere ofte er mindre bemidlede personer. Datatilsynet bestrider ikke denne oppfatningen, men finner at innhenting av kredittvurdering heller ikke er noen god løsning. Tilsynet får stadig telefoner fra fortvilte personer som ikke får mobiltelefon eller lån fordi de er registrert med en anmerkning hos kredittopplysningsbyråene. Dersom utleier skal ha anledning til å kredittvurdere potensielle leietagere, og vedkommende har en betalingsanmerkning registrert på seg, vil han/hun mest sannsynlig heller ikke få leid en leilighet.

Formålet med å kredittvurdere potensielle leietagere er i henhold til det opplyste å "reducere sannsynligheten for at man får leietagere som ikke betaler husleien". Det er ikke nødvendigvis slik at en kredittsjekk i alle tilfeller fanger opp betalingsviljen til den enkelte.

I henhold til det opplyste fra Lindorff AS, er innbetaling av boliglån og husleie nederst på listen over mislighold som knytter seg til personkrav.

Det bemerkes at leietaker overfor utleier kan dokumentere betalingsevne, eksempelvis i form av inntekt, og innbetale noe i form av depositum.

For øvrig vises det til pålegget fra tilsynet datert 22.12.2005.

Datatsynet finner etter en konkret vurdering at det ikke foreligger saklig behov for å kredittvurdere potensielle leietagere, jf personopplysningsforskriftens § 4-3.

Dersom Personvernemnda kommer til det motsatte resultat, vil denne saken indikere at tilsynets praksis i dag er for streng, selv om kravet til saklig behov må vurderes konkret i hvert tilfelle. Det vil føre til at flere vil få tilgang til kredittopplysningsbyråenes databaser enn hva som er tilfelle i dag, noe som etter tilsynets vurdering vil kunne resultere i en uheldig utvikling.

Dersom saklig behov foreligger, finner tilsynet at kredittsjekken må begrenses til et tidspunkt så tett opptil avtaleinngåelsen som mulig, slik at ikke alle potensielle leietagere kan kredittsjekkes.

Med hilsen

Knut B. Kaspersen
avdelingsdirektør

Katrine Berg
seniorrådgiver

Kopi: KLP Eiendom Trondheim
Foreningen Næringseiendom
Christian Sommerseth

Vedlegg: Dokument 1-9 og 11-12 i saken (dokument 10 eksisterer ikke)